МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА МЕОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія спорту народів Європи

освітній ступінь молодший бакалавр/ бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань усіх галузей знань
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність усіх спеціальностей
(спеціалізація) *(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))*

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2021

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою історії та методики її навчання
протокол № 6 від 12.01.2021 р.

Завідувач кафедри _____ В.В. Дроздов
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук

_____ Н.О. Гончарова
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: Михайлов Олександр Ілліч, кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри історії та методики її навчання

Рецензенти програми: Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та методики її навчання.

© Михайлов О.І., 2021
© ІДГУ, 2021

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 4	*Лекції*:	
	26	*6*
Модулів: 1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3	*Лабораторні заняття:*	
	-	
Семестр: 3-8	*Семінарські заняття*:	
	22	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота: 5	*Консультації:*	
	-	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	72	*108*

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни **є** спорт як соціально-історичний та культурний феномен; умови розвитку спортивних змагань на різних етапах історії; використання спорту як пропагандистського елементу певного ідеологічного та політичного режиму.

Метою вивчення дисципліни є: оволодіння знаннями про становлення і розвиток спорту в різних історичних періодах, формування уявлень про загальні особливості та специфічні риси спортивного розвитку європейської цивілізації, вплив спорту на сучасне суспільство.

Передумови для вивчення дисципліни: «Історія західної цивілізації»

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Історія античних цивілізацій», «Культура та релігія античних цивілізацій», «Історія західної цивілізації».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. *Знання:* знати основні досягнення матеріальної та духовної культури античного світу, сучасні наукові підходи до висвітлення ключових проблем історії, Визначати основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди. .
2. *Уміння:* визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин; досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи.

3. *Комунікація:* демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі; встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур.
4. *Автономність та відповідальність:* самостійно опрацьовувати різні типи джерел при виконанні індивідуальних завдань; демонструвати самостійність і відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції	4	2	2	-	-	-	4	4	2	2		-	-	8
2.	Особливості спорту в Стародавньому Римі	4	2	2	-	-	-	4			-	-	-	-	10
3.	Становище спорту в добу Середньовіччя	4	2	2	-	-	-	6			-	-	-	-	10
4.	Спортивні змагання в добу Нового часу	4	2	2	-	-	-	4			-	-	-	-	6
5.	Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі	4	2	2	-	-	-	4	4	2	2	-	-	-	6
6.	Олімпійські ігри в XX ст.	6	4	2	-	-	-	4	4	2	2	-	-	-	6
7.	Становлення та розвиток боксу	4	2	2	-	-	-	8			-	-	-	-	6
8.	Становище хокею в XX ст.	4	2	2	-	-	-	6	-	-		-	-	-	10
9.	Теніс та баскетбол у XX ст..	6	4	2	-	-	-	10	-	-		-	-	-	14
10.	Автомобільний спорт у XX ст.	4	2	2	-	-	-	8	-	-		-	-	-	14
11.	Значення спорту на сучасному етапі	4	2	2	-	-	-	10	-	-		-	-	-	14
Проміжний контроль			-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	26	22	-	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції

Витоки спорту та проблема походження фізичних змагань. Особливості спортивної еволюції країн античного світу. Значення античного спорту для людської цивілізації. Взаємозв'язок античного спорту з фізичними іграми стародавнього світу. Вплив на суспільно-політичний розвиток Стародавньої Греції Олімпійських та Істмійських ігор.

Тема 2. Особливості спорту в Стародавньому Римі

Розвиток боротьби та легкої атлетики в добу республіки. Значення гладіаторських боїв та квадриги в соціальному та політичному вимірі. Школи та професійні команди (клуби) гладіаторів.

Тема 3. Становище спорту в добу Середньовіччя

Значення та сутність лицарських турнірів у Європи. Італійський король Людовік II та король франків Карл II Лисий – відкриття турнірів у Вормсі 843 р. Подальший розвиток та становлення загальних правил бойових турнірів – Жоффруа де Прьоллі. Стрільба з лука та арбалета. Шотландські ігри. Полювання як спорт аристократії. Флорентійська кальчо (прототип футболу). Жьо –де-пом (прототип тенісу). Спортивна рибалка. Кулачний бій та боротьба. Кидання лисиці (Німеччина). Розтягування гуся (Нідерланди). Цькування бика (Англія). Іспанська корида.

Тема 4. Спортивні змагання в добу Нового часу.

Значення «Славної революції» 1688 р. в для розвитку спорту в Англії. «Спорт джентльменів». Змагання з бігу, кінних перегонів та боксу. Формування єдиних правил. Дуелі як нелегальний вид спорту. Дуельний кодекс. Поява у XIX професійних міжнародних асоціацій та федерацій з греблі, конькобіжного спорту, фехтування, гольфу, боулінгу та гімнастики. Перші зірки: чемпіон відкритих загальносвітових змагань з гольфу: Гарі Вардон та Тед Рей. Поява професійних футбольних клубів наприкінці XIX – на початку XX ст. Відновлення Олімпійських ігор бароном Пьєром де Кубертеном («Головне не перемога, а участь»)

Тема 5. Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі

Формування професійних футбольних клубів в Європі. Створення перших міжнародних турнірів: Кубок Мітропи. Використання футболу Беніто Муссоліні для пропаганди італійського фашизму: проведення перших міжнародних чемпіонатів світу з футболу в 1934 р. та 1938 р. в Італії. Футбол в роки Другої світової війни. Угорська національна збірна у 1950-х рр. Соціально-політичне значення перемоги ФРН у 1954 р. над збірною Угорщини для відбудови країни («Диво в Берні»). Перемога Радянського Союзу на чемпіонаті Європи 1960 р. Феномен Льва Яшина. Розвиток футболу в другій половині XX ст.

Тема 6. Олімпійські ігри в XX ст.

Розширення спортивної програми у 1920- рр. «Швидше, вище, сильніше!». Розвиток зимніх видів спорту: становлення біатлону та хокею. Пропаганда німецького нацизму Адольфом Гітлером: літні Олімпійські ігри в Берліні 1936 р. Домінація американського легкоатлета Джессі Оуенса. Розвиток Олімпійського руху в другій половині XX ст. Олімпіада в Мюнхені 1972 р. та перший терористичний акт у Європі.

Тема 7. Становлення та розвиток боксу

Протистояння боксерів Третього Рейху та США: Макс Шмелінг – Джо Луїс. Італійська мафія й тоталізатори в боксі. Суперництво радянської, європейської та американської школи боксу. Сутність та причини домінації американської школи. Поява та феномен братів Кличко.

Тема 8. Становище хокею в XX ст.

Розвиток хокею в Скандинавії. Поява хокею в Радянському Союзі. Радянські універсали: хокеїсти і футболісти (Всеволод Бобров). Протистояння Канади та Радянського Союзу. Значення та риторика офіційних представників влади в змаганнях з хокею. Протистояння Радянського Союзу та Чехословаччини після Празької весни 1968 р.

Тема 9. Теніс та баскетбол у XX ст.

Поява міжнародної федерації з тенісу у 1913 р. Кубок Девіса. Відкритий чемпіонат в Австралії, Відкритий чемпіонат в США, Ролан Гарос та Уїмблдон («Великий шолом»). Розвиток професійного тенісу в 1960-х рр. Розвиток баскетболу в Європі. Радянська чоловіча та жіноча збірна.

Тема 10. Автомобільний спорт у XX ст.

Поява та розвиток автомобільних перегонів. Значення автомобільного спорту для комерційної діяльності та продажу авто марок. Протистояння Генрі Форда та Енцо Феррарі. Автоперегони в Ле-Мані. Розвиток та значення Формули -1.

Тема 11. Значення спорту на сучасному етапі

Становище і значення футболу на сучасному етапі. Розвиток боксу. Хокей та зимні види спорту. Вплив сучасного спорту на суспільну та культурну свідомість європейців.

5.2. Тематика семінарських занять

Денна форма здобуття освіти

ТЕМА 1. Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції

ТЕМА 2. Особливості спорту в Стародавньому Римі

ТЕМА 3. Становище спорту в добу Середньовіччя

ТЕМА 4. Спортивні змагання в добу Нового часу

ТЕМА 5. Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі

ТЕМА 6. Олімпійські ігри в XX ст.

ТЕМА 7. Становлення та розвиток боксу

ТЕМА 8. Становище хокею в XX ст.

ТЕМА 9. Теніс та баскетбол у XX ст..

ТЕМА 10. Автомобільний спорт у XX ст.

ТЕМА 11. Значення спорту на сучасному етапі

Заочна форма здобуття освіти

ТЕМА 1. Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції

ТЕМА 2. Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі

ТЕМА 3. Олімпійські ігри в XX ст.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Денна форма здобуття освіти

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
		д\ф	
1.	**Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:** - опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до семінарських занять;	**31** 9 22	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
2.	**Підготовка до проміжного контролю**	**4**	Модульна контрольна робота
3.	**Опрацювання тем винесених на самостійну підготовку, в т. ч. конспектування за заданим планом:** для гуманітарних наук	**10**	Опорний конспект тем
4.	**Виконання індивідуальних завдань:** - складання термінологічного словника;	**10**	Термінологічний словник (100 термінів)
	Складання анотацій на фахові наукові публікаці	**3**	Конспект анотацій
5.	**Підготовка і написання рефератів**	**10**	Презентація і захист реферату протягом курсу
6.	**Написання есе, звітів, інформаційних повідомлень, редагування та переклад текстів**	**4**	Письмовий або друкований примірник виконаної роботи
	Разом	**72**	

Заочна форма здобуття освіти

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
		з\ф	
1.	**Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:** - опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до семінарських занять;	**8** 2 6	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять
2.	**Підготовка до проміжного контролю**	**4**	Модульна контрольна робота
3.	**Опрацювання тем винесених на самостійну підготовку, в т. ч. конспектування за заданим планом:** для гуманітарних наук	**30**	Опорний конспект тем

4.	**Виконання індивідуальних завдань:** - складання термінологічного словника;	**10**	Термінологічний словник (100 термінів)
5.	**Огляд наукової літератури з конкретної проблеми, складання бібліографічного опису**	**10**	Конспект виконаного завдання
6.	**Складання анотацій на фахові наукові публікаці**	**2**	Конспект анотацій
7.	**Підготовка і написання рефератів**	**10**	Презентація і захист реферату протягом курсу
8.	**Написання есе**	**4**	Електронний або друкований примірник виконаної роботи
9.	**Графічне подання вивченого матеріалу, створення електронної презентації доповіді**	**30**	Примірник графічної презентації. таблиці, хронологічної схеми
	Разом	**108**	

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
6.3. Форми підсумкового контролю: залік.
6.4. *Засоби діагностики результатів навчання*: подаються в силабусі навчальної дисципліни.
6.5. *Критерії оцінювання результатів навчання*: подаються в силабусі навчальної дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Наочний матеріал у вигляді ілюстрацій, ноутбук, проектор для перегляду відеофрагментів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основна література

1. Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція. - Чернівці: Наші книги, 2007.
2. Балух В.О., Коцур А.П. Історія Стародавнього Риму. – Чернівці: Книги XXI, 2005.
3. Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.3. Практикум. – Чернівці: Наші книги, 2008.
4. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.
5. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.
6. . Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.
7. Градусов В., Камаєв О., Банах В. Класифікація видів автомобільного спорту з специфікою змагальної діяльності
   Режим доступу:
   http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/viewFile/181/174
8. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.
9. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.

10. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.
11. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.
12. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.
13. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.
14. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.
15. Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.
16. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:
17. Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.
18. Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.
19. Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.
20. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.
21. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.
22. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.
23. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.
24. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – К.: Знання, 2000.
25. Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.
26. История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.-359с.
27. История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.
28. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. -К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.
29. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.

8.2. Допоміжна література

30. Андреев Ю.В. Между Евразией и Европой (К вопросу об исторической специфике минойской цивилизации) // Вестник древней истории. - 1995. - № 2.
31. Андреев Ю.В. Эгейский мир: природная Среда и ритмы культурогенеза. - М., 1995.
32. Антология источников по истории, культуре и религии Древней Греции / Под ред. В. И. Кузищина. – СПб.,2000
33. Соловей Д. Тенденції розвтку фізичного виховання в Європі в Середні віки режим доступу:

http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3087/1/%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B9_49.pdf
34. Зубаній М. Історичні джерела розвитку хокею з шайбою в Україні
Режим доступу: **https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-02-2/09zmydhu.pdf**
35. Фуибол і Кров / інтернет-портал (Український тиждень)
https://tyzhden.ua/Publication/1430

8.3. Internet-ресурси

36. http://www.anciv.com/
37. http://godsbay.ru/
38. http://www.ancienthistory.spb.ru/
39. http://civilka.ru/
40. http://labyrinthos.ru/
41. http://pidruchniki.in.ua/

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Історія спорту народів Європи

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова **Форма здобуття освіти**: денна, заочна
Освітній ступінь: бакалавр/молодший бакалавр
Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.; денна: 26 - лекції; 22 - семінарські; 72 - самостійна робота; заочна: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота)
Мова викладання: українська
Посилання на курс в онлайн-платформі Google Classroom (код класу): i2c4i6q

2. Інформація про викладача

ПІБ: Михайлов Олександр Ілліч
Науковий ступінь, вчене звання: кандидат історичних наук, ст. викладач
Кафедра: кафедра історії та методики її навчання
Робочій e-mail: mykhailov@idguonline.net
Години консультацій на кафедрі: четвер, 15:00-16:00

3. Опис та мета дисципліни

Дисципліна «Історія спорту народів Європи» призначена для усебічного розвитку фахових компетентностей студентів-істориків, але може бути рекомендована для студентів інших спеціальностей, які цікавляться історією спорту. Важливим завданням курсу є вивчення спорту як соціально-історичного та культурного феномену людської цивілізації. Актуальність дисципліни полягає в тому, що в сучасних умовах розвитку суспільства важливо знати й розуміти функції ідеологічної пропаганди, які виконували спортивні змагання напротязі історії. Також потребують критичного переосмислення чимало фактів порушень, політичного, кримінального, матеріального тиску для досягнення певних спортивних результатів.

Таким чином, вивчення дисципліни дозволить Вам розширити свої знання в галузі історії та сформувати цілісні уявлення про формування, етапи розвитку європейського спорту, його характерні риси, соціальну структуру.

Передумовою для вивчення дисципліни є оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисципліни «Історія західної цивілізації».

4. Результати навчання

Студенти, що опанують навчальну дисципліну «Історія радянського суспільства» **зрозуміють**:

- основні досягнення матеріальної та духовної культури античного світу,
- сучасні наукові підходи до висвітлення ключових проблем історії,
- визначати основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди.

В процесі навчання студенти оволодіють такими уміннями та навичками:

- визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин;
- досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби;
- робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи;
- демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі;
- встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур;
- самостійно опрацьовувати різні типи джерел при виконанні індивідуальних завдань.

5. Структура дисципліни

Денна форма здобуття освіти

Тема № 1. Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції

Перелік питань, що виноситься на обговорення	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Витоки спорту. 2. Проблема походження фізичних змагань 3. Особливості спортивної еволюції країн античного світу. 4. Значення античного спорту для людської цивілізації.	1. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція. - Чернівці: Наші книги, 2007.* 2. *Балух В.О., Коцур А.П. Історія Стародавнього Риму. – Чернівці: Книги XXI, 2005.* 3. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.3. Практикум. – Чернівці: Наші книги, 2008.* 4. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.*
Семінарське заняття (2 год.) 1. Взаємозв'язок античного спорту з фізичними іграми стародавнього світу. 2. Вплив на суспільно-політичний розвиток Стародавньої Греції Олімпійських та Істмійських ігор. 3. Розвиток боротьби, бігу та кулачних боїв у Стародавній Греції. 4. Відомі митці, філософи, педагоги, політики Стародавньої Греції, які водночас були спортсменами	1. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція. - Чернівці: Наші книги, 2007.* 2. *Балух В.О., Коцур А.П. Історія Стародавнього Риму. – Чернівці: Книги XXI, 2005.* 3. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.3. Практикум. – Чернівці: Наші книги, 2008.* 4. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.*

Тема № 2. Особливості спорту в Стародавньому Римі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**

Лекція (2 год.): 1. Розвиток боротьби в Римі 2. Розвиток легкої атлетики в добу республіки. 3. Значення гладіаторських боїв та квадриги в соціальному та політичному вимірі. 4. Школи та професійні команди (клуби) гладіаторів.	1. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.* 2. *Кадеев В.И. История древней Греции и Рима. – Харьков: Колорит, 2006.* 3. *Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій: Навчальний посібник. - К., 2006.* 4. *Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.* 5. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.* 6. *Машкин Н.А. История Древнего Рима. – М., 2006.* 7. *Москати С. Цивилизации Древнего Востока. – М., 2010.* 8. *Немировский А.И. История Древнего мира: Античность. – М., 2000.* 9. *Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – К.: Знання, 2000.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Продовження спортивних традицій та видів фізичних змагань еллінів в римській традиції. 2. Спортивні змагання етрусків 3. Поява п'єдесталу та еволюція спорту в епоху принципату. 4. Значення квадриги та Олімпійських ігор в Римській імперії. 5. Розвиток команд та професійних гладіаторських клубів. 6. Тоталізатори в римському спорті.	1. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.* 2. *Кадеев В.И. История древней Греции и Рима. – Харьков: Колорит, 2006.* 3. *Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій: Навчальний посібник. - К., 2006.* 4. *Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.* 5. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.* 6. *Машкин Н.А. История Древнего Рима. – М., 2006.* 7. *Москати С. Цивилизации Древнего Востока. – М., 2010.* 8. *Немировский А.И. История Древнего мира: Античность. – М., 2000.* 9. *Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – К.: Знання, 2000.*

Тема № 3. Становище спорту в добу Середньовіччя

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Значення та сутність лицарських турнірів у Європі. 2. Розвиток спорту в Англії, Уельсі та Шотландії в добу середньовіччя 3. Стрільба з лука та арбалета. 4. Заборони та переслідування ідеологів спорту в Середні віки	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* 3. *История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* 4. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* 5. *Платонов В.Н., Гуськов С.И.*

	Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Італійський король Людовік II та король франків Карл II Лисий – відкриття турнірів у Вормсі 843 р. 2. Подальший розвиток та становлення загальних правил бойових турнірів – Жоффруа де Прьоллі. 3. Шотландські ігри. Полювання як спорт аристократії. 4. Флорентійська кальчо (прототип футболу). 5. Жьо –де-пом (прототип тенісу). 6. Спортивна рибалка. Кулачний бій та боротьба. 7. Кидання лисиці (Німеччина). Розтягування гуся (Нідерланди). Цькування бика (Англія). Іспанська корида.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* 3. *История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* 4. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* 5. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.*
Завдання для самостійної роботи: *Анотування наукової статті (обсяг: 100-250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного навчання; додаткові вимоги: відсутність плагіату, усне опитування щодо знання змісту статті)*	1. *Соловей Д. Тенденції розвтку фізичного виховання в Європі в Середні віки режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3087/1/%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B9_49.pdf*

Тема № 4. Спортивні змагання в добу Нового часу.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Вплив географічних відкриттів у розвитку спорту. 2. Значення «Славної революції» 1688 р. в для розвитку спорту в Англії. 3. «Спорт джентльменів». 4. Національні спортивні заходи та міжнародні турніри в еопху Нового часу.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* 3. *История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* 4. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* 5. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Змагання з бігу, кінних перегонів та боксу. Формування єдиних правил. 2. Дуелі як нелегальний вид спорту.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. -*

Дуельний кодекс. 3. Поява у XIX професійних міжнародних асоціацій та федерацій з греблі, конькобіжного спорту, фехтування, гольфу, боулінгу та гімнастики. 4. Перші зірки: чемпіон відкритих загальносвітових змагань з гольфу: Гарі Вардон та Тед Рей. 5. Поява професійних футбольних клубів наприкінці XIX – на початку XX ст. 6. Відновлення Олімпійських ігор бароном Пьєром де Кубертеном («Головне не перемога, а участь»)	*Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* *3. История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* *4. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* *5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.*

Тема № 5. Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): ***1.*** Формування професійних футбольних клубів в Європі. ***2.*** Створення перших міжнародних турнірів: Кубок Мітропи. ***3.*** Видозміна футболу напередодні та під час Другої світової війни ***4.*** Поява, комерійна та фінансова складова Кубка європейських чемпіонів, Кубка кубків та кубка УЄФА.	*1. Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* *2. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* *3. Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* *4. Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* *5. Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* *6. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* *7. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*

Семінарське заняття (2 год.): 1. Використання футболу Беніто Муссоліні для пропаганди італійського фашизму: проведення перших міжнародних чемпіонатів світу з футболу в 1934 р. та 1938 р. в Італії. 2. Футбол в роки Другої світової війни. Угорська національна збірна у 1950-х рр. 3. Соціально-політичне значення перемоги ФРН у 1954 р. над збірною Угорщини для відбудови країни («Диво в Берні»). 4. Перемога Радянського Союзу на чемпіонаті Європи 1960 р. Феномен Льва Яшина. 5. Розвиток футболу в другій половині XX ст.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* 6. *Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*

Тема № 6. Олімпійські ігри в XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Розширення спортивної програми у 1920- рр. «Швидше, вище, сильніше!». 2. Розвиток зимніх видів спорту: становлення біатлону та хокею. 3. Пропаганда німецького нацизму Адольфом Гітлером: літні Олімпійські ігри в Берліні 1936 р. Домінація американського легкоатлета Джессі Оуенса. 4. Розвиток Олімпійського руху в другій половині XX ст. Олімпіада в Мюнхені 1972 р. та перший терористичний акт у Європі.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-*

	1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с. *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Семінарське заняття (2 год.) 1. Медальний залік як вираження домінації політичного режиму. Протистояння тоталітарних режимів на Олімпійських іграх. 2. Діяльність МОК 3. Боротьба з фармакологією у другій половині XX ст. 4. Зимові Олімпійські ігри 5. Літні Олімпійські ігри	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*

Тема № 7. Становлення та розвиток боксу

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Італійська школа боксу. 2. Американська школа боксу 3. Радянська школа боксу 4. Латиноамериканська школа боксу 5. Кримінальні елементи та порушення в боксі	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Протистояння боксерів Третього Рейху та США: Макс Шмелінг – Джо Луїс. 2. Італійська мафія й тоталізатори в боксі. 3. Суперництво радянської, європейської та американської школи боксу.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в*

4. Сутність та причини домінації американської школи. 5. Мохамед Алі в Європі. 6. Поява та феномен братів Кличко.	*ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*

Тема № 8. Становище хокею в XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поява та зародження хокейного спорту. 2. Хокей як перший вид спорту на Зимових Олімпійських іграх 3. Хокей у другій половині XX ст. 4. Трансфери європейських та радянських зірок до НХЛ.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Розвиток хокею в Скандинавії. 2. Поява хокею в Радянському Союзі. Радянські універсали: хокеїсти і футболісти (Всеволод Бобров). 3. Протистояння Канади та Радянського Союзу. 4. Значення та риторика офіційних представників влади в змаганнях з хокею. 5. Протистояння Радянського Союзу та Чехословаччини після Празької весни 1968 р.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.*

	9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с. *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Завдання для самостійної роботи: *Підготувати есе на тему:* *«Чому хокей став головним у протистоянні комунізму та капіталізму?»*	
Завдання для самостійної роботи: *Анотування наукової статті (обсяг: 100-250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного навчання; додаткові вимоги: відсутність плагіату, усне опитування щодо знання змісту статті)*	1. Зубаній М. Історичні джерела розвитку хокею з шайбою в україні Режим доступу: **https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-02-2/09zmydhu.pdf**

Тема № 9. Теніс та баскетбол у ХХ ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Розвиток тенісу в першій половині ХХ ст. 2. Видозміна тенісу в другій половині ХХ ст. 3. Феномен Роже Федерера. 4. Розвиток баскетболу в ХХ ст.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Поява міжнародної федерації з тенісу у 1913 р. 2. Кубок Девіса. 3. Відкритий чемпіонат в Австралії, 4. Відкритий чемпіонат в США, 5. Ролан Гарос та Уїмблдон («Великий шолом»). 6. Розвиток професійного тенісу в 1960-х рр. 7. Розвиток баскетболу в Європі. 8. Радянська чоловіча та жіноча збірна.	*1. Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* *2. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* *3. Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* *4. Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370*

	[Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14. *5. Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* *6. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* *7. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Завдання для самостійної роботи: *підготовка термінологічного словника (100 термінів)*	

Тема № 10. Автомобільний спорт у XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поява та розвиток автомобільних перегонів. 2. Значення автомобільного спорту для комерційної діяльності та продажу авто марок. 3. Протистояння Генрі Форда та Енцо Феррарі. Автоперегони в Ле-Мані. 4. Розвиток та значення Формули -1.	*1. Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* *2. Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* *3. Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* *4. Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* *5. Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* *6. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад.*

	Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с. 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Семінарське заняття (2 год.) 1. Розвиток автомобільних перегонів в Італії 2. Розвиток автомобільних прегонів в Німеччині 3. Розвиток автомобільних перегонів у Франції 4. Нікі Лауда 5. Алан Прост та Айртон Сенна **6.** Міхаель Шумахер	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* 6. *Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Завдання для самостійної роботи: *Підготувати есе на тему:* *«Автомобільний спорт – протистояння фінансів чи інженерних геніїв?»*	

Тема № 11. Значення спорту на сучасному етапі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Становище і значення футболу на сучасному етапі. 2. Розвиток боксу. 3. Хокей та зимні види спорту. 4. Вплив сучасного спорту на суспільну та культурну свідомість	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:*

європейців.	3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* 6. *Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.* 1.
Семінарське заняття (2 год.): ***Захист рефератів та презентацій***	

Заочна форма здобуття освіти

Тема № 1. Спорт та фізичні змагання як соціально-історичний та культурний феномен Стародавньої Греції

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 5. Витоки спорту. 6. Проблема походження фізичних змагань 7. Особливості спортивної еволюції країн античного світу. 8. Значення античного спорту для людської цивілізації.	1. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція. - Чернівці: Наші книги, 2007.* 2. *Балух В.О., Коцур А.П. Історія Стародавнього Риму. – Чернівці: Книги XXI, 2005.* 3. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.3. Практикум. – Чернівці: Наші книги, 2008.* 4. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.*

Семінарське заняття (2 год.) 5. Взаємозв'язок античного спорту з фізичними іграми стародавнього світу. 6. Вплив на суспільно-політичний розвиток Стародавньої Греції Олімпійських та Істмійських ігор. 7. Розвиток боротьби, бігу та кулачних боїв у Стародавній Греції. 8. Відомі митці, філософи, педагоги, політики Стародавньої Греції, які водночас були спортсменами	1. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція. - Чернівці: Наші книги, 2007.* 2. *Балух В.О., Коцур А.П. Історія Стародавнього Риму. – Чернівці: Книги XXI, 2005.* 3. *Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.3. Практикум. – Чернівці: Наші книги, 2008.* 4. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.*
Завдання для самостійної роботи: *Скласти графічну таблицю, або презентацію на тему «Ідеал довершеної фізично людини в Елладі» (не менше 20 слайдів):*	

Тема № 2. Особливості спорту в Стародавньому Римі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Продовження спортивних традицій та видів фізичних змагань еллінів в римській традиції.* 2. *Спортивні змагання етрусків* 3. *Поява п'єдесталу та еволюція спорту в епоху принципату.* 4. *Значення квадриги та Олімпійських ігор в Римській імперії.* 5. *Розвиток команд та професійних гладіаторських клубів.* 6. *Тоталізатори в римському спорті*	1. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.* 2. *Кадеев В.И. История древней Греции и Рима. – Харьков: Колорит, 2006.* 3. *Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Курс лекцій: Навчальний посібник. - К., 2006.* 4. *Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.* 5. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник / За ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.* 6. *Машкин Н.А. История Древнего Рима. – М., 2006.* 7. *Москати С. Цивилизации Древнего Востока. – М., 2010.* 8. *Немировский А.И. История Древнего мира: Античность. – М., 2000.* 9. *Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – К.: Знання, 2000.*
Завдання для самостійної роботи: *Анотування наукової статті (обсяг: 100-250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного навчання; додаткові вимоги: відсутність плагіату, усне опитування щодо знання змісту статті)*	1. Фасій Б.В. Розвиток спорту у Стародавньому Римі / Одеська юридична *академія (стаття у доступі на платформі Classroom)*

Тема № 3. Становище спорту в добу Середньовіччя

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Італійський король Людовік II та*	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической*

король франків Карл II Лисий – відкриття турнірів у Вормсі 843 р. 2. *Подальший розвиток та становлення загальних правил бойових турнірів – Жоффруа де Прьоллі.* 3. *Шотландські ігри. Полювання як спорт аристократії.* 4. *Флорентійська кальчо (прототип футболу).* 5. *Жьо –де-пом (прототип тенісу).* 6. *Спортивна рибалка. Кулачний бій та боротьба.* 7. *Кидання лисиці (Німеччина). Розтягування гуся (Нідерланди). Цькування бика (Англія). Іспанська корида.*	*культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* 3. *История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* 4. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* 5. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.*

Тема № 4. Спортивні змагання в добу Нового часу.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти презентацію не менше 20 слайдів:* 1. *Змагання з бігу, кінних перегонів та боксу. Формування єдиних правил.* 2. *Дуелі як нелегальний вид спорту. Дуельний кодекс.* 3. *Поява у XIX професійних міжнародних асоціацій та федерацій з греблі, конькобіжного спорту, фехтування, гольфу, боулінгу та гімнастики.* 4. *Перші зірки: чемпіон відкритих загальносвітових змагань з гольфу: Гарі Вардон та Тед Рей.* 5. *Поява професійних футбольних клубів наприкінці XIX – на початку XX ст.* 6. *Відновлення Олімпійських ігор бароном Пьєром де Кубертеном («Головне не перемога, а участь»)*	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *История физической культури и спорта: Учебник для институтов физической культури / Под ред. В.В.Столбова. - Москва: Физкультура и спорт, 1983.- 359с.* 3. *История физической культури: Учебник для студентов пед. институтов, - Москва: Просвещение, 1989. - 288 с.* 4. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К.: Олимпийская литература, 1994. - Кн. 1. - 496 с.* 5. *Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник: в 2-х кн. - К: Олимпийская литература, 1997. - Кн. 2. - 384 с.*
Завдання для самостійної роботи: *Огляд наукової літератури, складання бібліографічного опису (100 позицій) з проблематики: «Значення Колмбового обиіну для світового спорту»*	
Завдання для самостійної роботи: Есе «Що дали європейці американцям внаслідок Колумбового обміну?»	

Тема № 5. Розвиток футболу та його значення в ідеологічній пропагандистській боротьбі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Формування професійних футбольних клубів в Європі. 2. Створення перших міжнародних турнірів: Кубок Мітропи.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 —*

3. Видозміна футболу напередодні та під час Другої світової війни 4. Поява, комерійна та фінансова складова Кубка європейських чемпіонів, Кубка кубків та кубка УЄФА.	*Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* 6. *Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Семінарське заняття (2 год.): 1. Використання футболу Беніто Муссоліні для пропаганди італійського фашизму: проведення перших міжнародних чемпіонатів світу з футболу в 1934 р. та 1938 р. в Італії. 2. Футбол в роки Другої світової війни. Угорська національна збірна у 1950-х рр. 3. Соціально-політичне значення перемоги ФРН у 1954 р. над збірною Угорщини для відбудови країни («Диво в Берні»). 4. Перемога Радянського Союзу на чемпіонаті Європи 1960 р. Феномен Льва Яшина. 5. Розвиток футболу в другій половині XX ст.	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету*

	[Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf. *6. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* *7. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*

Тема № 6. Олімпійські ігри в XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 5. Розширення спортивної програми у 1920- рр. «Швидше, вище, сильніше!». 6. Розвиток зимніх видів спорту: становлення біатлону та хокею. 7. Пропаганда німецького нацизму Адольфом Гітлером: літні Олімпійські ігри в Берліні 1936 р. Домінація американського легкоатлета Джессі Оуенса. 8. Розвиток Олімпійського руху в другій половині XX ст. Олімпіада в Мюнхені 1972 р. та перший терористичний акт у Європі.	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Семінарське заняття (2 год.) 1. Медальний залік як вираження домінації політичного режиму. Протистояння тоталітарних режимів на Олімпійських іграх. 2. Діяльність МОК 3. Боротьба з фармакологією у другій половині XX ст. 4. Зимові Олімпійські ігри 5. Літні Олімпійські ігри	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*

Тема № 7. Становлення та розвиток боксу

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Італійська школа боксу.* 2. *Американська школа боксу* 3. *Радянська школа боксу* 4. *Латиноамериканська школа боксу* 5. *Кримінальні елементи та порушення в боксі* 7. *Протистояння боксерів Третього Рейху та США: Макс Шмелінг – Джо Луїс.* 8. *Італійська мафія й тоталізатори в боксі.* 9. *Суперництво радянської, європейської та американської школи боксу.* 10. *Сутність та причини домінації американської школи.* 11. *Мохамед Алі в Європі.* 12. *Поява та феномен братів Кличко.*	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*

Тема № 8. Становище хокею в XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Поява та зародження хокейного спорту.* 2. *Хокей як перший вид спорту на Зимових Олімпійських іграх* 3. *Хокей у другій половині XX ст.* 4. *Трансфери європейських та радянських зірок до НХЛ.* 6. *Розвиток хокею в Скандинавії.* 7. *Поява хокею в Радянському Союзі. Радянські універсали: хокеїсти і футболісти (Всеволод Бобров).* 8. *Протистояння Канади та Радянського Союзу.* 9. *Значення та риторика офіційних представників влади в змаганнях з хокею.* 10. *Протистояння Радянського Союзу та Чехословаччини після Празької весни 1968 р.*	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Завдання для самостійної роботи: *Анотування наукової статті (обсяг: 100-250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного*	2. Зубаній М. Історичні джерела розвитку хокею з шайбою в україні Режим доступу: **https://www.sportpedagogy.org.ua/html/j**

навчання; додаткові вимоги: відсутність плагіату, усне опитування щодо знання змісту статті)	ournal/2009-02-2/09zmydhu.pdf

Тема № 9. Теніс та баскетбол у XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* *1. Розвиток тенісу в першій половині XX ст.* *2. Видозміна тенісу в другій половині XX ст.* *3. Феномен Роже Федерера.* *4. Розвиток баскетболу в XX ст.* 1. *Поява міжнародної федерації з тенісу у 1913 р.* 2. *Кубок Девіса.* 3. *Відкритий чемпіонат в Австралії,* 4. *Відкритий чемпіонат в США,* 5. *Ролан Гарос та Уїмблдон («Великий шолом»).* 6. *Розвиток професійного тенісу в 1960-х рр.* 7. *Розвиток баскетболу в Європі.* 8. *Радянська чоловіча та жіноча збірна.*	*1. Бака М.М. Спортивні вершини дев'ятої п'ятирічки,- К., 1976.- 112 с.* *2. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. - ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 1997. - 232 с.* *3. Воробйов П.Г., Фірсель М.И. На славу спорту і в ім'я честі: Нариси про олімпійські види спорту,- К., 1976.- 264 с.* *4. Заседа І. Олімпійські нариси,- К,, 1957,- 140 с.* *5. Заседа І. Олімпійці,- К., 1975,- 224 с.* *6. Кордіяк Ю.С. Чемпіони живуть у Львові. - Львів: Каменяр, 1980,- 176с.* *7. Кулик В.В. Від Всевобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971.-183 с.* *8. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. - Вінниця: Логос, 1997. - 133 с.* *9. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський. - Нюарк (СІНА), 1997. - 142 с.* *10. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997,- 178 с.*
Завдання для самостійної роботи: *Підготовка термінологічного словника (100 термінів).*	

Тема № 10. Автомобільний спорт у XX ст.

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Поява та розвиток автомобільних перегонів.* 2. *Значення автомобільного спорту для комерційної діяльності та продажу авто марок.* 3. *Протистояння Генрі Форда та Енцо Феррарі. Автоперегони в Ле-Мані.* 4. *Розвиток та значення Формули -1.* 5. *Розвиток автомобільних перегонів в Італії* 6. *Розвиток автомобільних прегонів в Німеччині* 7. *Розвиток автомобільних перегонів у Франції* 8. *Нікі Лауда*	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-*

9. *Алан Прост та Айртон Сенна Міхаель Шумахер*	*bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf.* 6. *Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* 7. *Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Завдання для самостійної роботи: *Підготувати есе на тему:* *«Автомобільний спорт – протистояння фінансів чи інженерних геніїв?»*	
Завдання для самостійної роботи: *Анотування наукової статті (обсяг: 100-250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного навчання; додаткові вимоги: відсутність плагіату, усне опитування щодо знання змісту статті)*	1. Градусов В., Камаєв О., Банах В. Класифікація видів автомобільного спорту з специфікою змагальної діяльності Режим доступу: **http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/viewFile/181/174**

Тема № 11. Значення спорту на сучасному етапі

Перелік питань, що виноситься на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Скласти хронологічну таблицю з відповідної теми, розкриваючи наступні питання:* 1. *Становище і значення футболу на сучасному етапі.* 2. *Розвиток боксу.* 3. *Хокей та зимні види спорту.* 4. *Вплив сучасного спорту на суспільну та культурну свідомість європейців.*	1. *Борзова Е. История мировой культуры. – СПб., 2002.* 2. *Бордюгова Г. Ю. Міжнародне спортивне право як основа для формування національної галузі права «Спортивне право України»: Автореф. дис. … канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 — Міжнародне право / Бордюгова Ганна Юріївна. — К.:* 3. *Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2009. — 18 с. 2. Закон України Про фізичну культуру і спорт // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — ст. 80 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12.* 4. *Закон України Про підтримку олімпійського, паралімпійського руху та спорту вищих досягнень в Україні // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 43. — ст. 370 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1954-14.* 5. *Закон України Про антидопінговий контроль у спорті // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 23. — ст. 112 [Електронний ресурс] — Режим*

	доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2353-14. 5. Олімпійська хартія Міжнародного Олімпійського комітету [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://noc-ukr.org/files/OfficialDocuments/CHARTER%20July%202007-Feb08.pdf. *6. Словник термінів зі спортивного права / [Уклад. Бордюгова Анна Юріївна] — К.: Юстиніан, 2007. — 144 с.* *7. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.*
Завдання для самостійної роботи: ***Захист рефератів та презентацій***	

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях (під час дистанційної форми навчання – в режимі онлайн). Студенти мають бути оцінені не менше ніж з 70% семінарських занять (у випадку, якщо студент не був оцінений на занятті, він має право виконати індивідуальне завдання). Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на пвідпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у змішаній формі розкриття термінів та теоретичного питання

Зразок модульної контрольної роботи

1. Дайте визначення термінам: «клінч», «нокаут», «аперкот», «тоталізатор»

2. Розкрити питання: Походження та політичний вплив футболу в першій половині XX ст

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою

51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів (кількість оцінок)
Анотування наукових статей	5 (2 оцінки)
Реферат	5 (1 оцінка)
Есе	5 (2 оцінки)
Презентація	5 (2 оцінки)
Хронологічні таблиці	5 (1 оцінка)

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Написання *есе має бути в обсязі 3-4 арк. (А-*

4) та містити особисті аналітичні міркування та роздуми студента. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентацій* є здатність узагальнювати матеріал та вміння презентувати його, використовуючи візуальні джерела.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

15 балів за розкриття термінів
15 балів за відповідь на теоретичне питання
Усього 30 балів.

Викладач _____ Михайлов О.І.
(підпис) *(ПІБ)*

Затверджено на засіданні кафедри історії та методики її навчання
протокол № 6 від «12» січня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Дроздов В.В.
(підпис) *(ПІБ)*